

УПОВНОВАЖЕНИЙ

Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008, тел. (044) 298-70-33, E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua

**Міністерство соціальної
політики України**

**Міністерство охорони здоров'я
України**

**Національна соціальна сервісна
служба України**

**Дніпропетровська обласна
військова адміністрація**

**Дніпропетровська обласна рада
(до відома)**

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

*(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України
«Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)*

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

На підставі статей 1, 13, 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» під час виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, регіональним представництвом Уповноваженого у Дніпропетровській області виявлено порушення прав людини у діяльності комунального закладу «Іллінський психоневрологічний інтернат» Дніпропетровської обласної ради» (далі – заклад, інтернат).

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що

принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати тортур, або жорстокого, нелюдського, або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Відповідно до статті 11 Конвенції про права осіб з інвалідністю, держава має обов'язок вживати усіх необхідних заходів для забезпечення захисту й безпеки осіб з інвалідністю у ситуаціях ризику, зокрема в збройних конфліктах, надзвичайних гуманітарних ситуаціях та під час стихійних лих.

Жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, а також погіршення умов перебування підопічних в інтернатних закладах.

За наслідками попереднього відвідування до закладу та Дніпропетровської обласної військової адміністрації скеровувались листи Секретаріату Уповноваженого від 22.04.2022 № 5154.2/22/47 та від 15.07.2022 № 9345.2/22/47 щодо здійснення евакуаційних заходів, обладнання захисних споруд цивільного захисту.

Повторним відвідуванням інтернату 08.11.2023 встановлено недостатній стан виконання наданих Секретаріатом Уповноваженого рекомендацій, а також факти порушень прав людини та суттєві недоліки у діяльності закладу.

Зокрема, в інтернаті не облаштовані захисні споруди цивільного захисту, що порушує пункт 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198 (далі – Державний стандарт), пункт 24 частини першої статті 19 Кодексу цивільного захисту України.

У випадку екстреного оповіщення сигналу «повітряна тривога», загрози ракетного обстрілу та під час артилерійських обстрілів території Марганецької міської територіальної громади, яка відповідно до Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затвердженого наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 22.12.2022 № 309, віднесена до територій активних бойових дій, підопічні продовжують перебувати у житлових приміщеннях.

Варто наголосити, що евакуація осіб, які цілодобово перебувають у закладах, розташованих на відстані менш як за 100 кілометрів від адміністративної межі тимчасово окупованої території, відповідно до пункту 4 Порядку тимчасового переміщення (евакуації) дітей та осіб, які проживають або зараховані до закладів різних типів, форм власності та підпорядкування на цілодобове перебування, та їх повернення за місцем постійного проживання

(перебування), а в разі виїзду за межі України – в Україну (далі – Порядок), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2023 № 546, здійснюється в обов'язковому порядку.

Відвідуванням встановлено, що протягом 2022 року 225 підопічних були евакуйовані. 4 особи з числа підопічних закладу тимчасово перебувають у відпустці.

Водночас 26 підопічних продовжують утримуватися в інтернаті, що, ураховуючи розміщення закладу на території активних бойових дій та зони ймовірного ураження у разі виникнення радіаційної аварії на Запорізькій атомній електростанції, а також зважаючи на відсутність укриття, становить пряму загрозу життю і здоров'ю підопічних та порушує вимоги Порядку.

Листом Дніпропетровської обласної військової адміністрації від 20.11.2023 № 6686/0/526-23 Секретаріат Уповноваженого поінформовано про неможливість здійснення евакуаційних заходів, зокрема, у зв'язку з можливою наявністю у підопічних інфекційної хвороби та вказано на можливість тимчасового переміщення (евакуації) підопічних до чотирьох психоневрологічних інтернатів області протягом доби у разі виникнення радіаційної аварії на Запорізькій атомній електростанції, що суперечить викладеному у цьому ж листі твердженню про відсутність відділень, «до яких можна перемістити інфікованих підопічних».

Під час спілкування з адміністрацією та медичним персоналом закладу з'ясовано, що медичні працівники вбачають наявність у підопічних інфекційної хвороби – черевного тифу (A01.0). Зокрема, медичні картки підопічних промарковані червоним кольором та мають написи на титульному аркуші «Бр.т. 1989 р.», «Бр.т. 1988 р., бактеріоносій», «Бр. тиф, 20.01.1994 р.» тощо.

Однак, закладом не надано результатів одноразового бактеріологічного обстеження на групу кишкових бактерій, яке мало б проводитися під час оформлення до психоневрологічного інтернату відповідно до підпункту 2 пункту 10 розділу II Порядку проведення епідеміологічного нагляду за тифами і паратифами (далі – Порядок проведення епідеміологічного нагляду), затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 18.12.2017 № 1520. При цьому, медична документація підопічних містить негативні висновки проведених щорічних бактеріологічних досліджень калу та бактеріологічного дослідження крові (визначення гемокультури), відповідно до яких у обстежених підопічних встановлена відсутність збудника черевного тифу.

Зазначене вказує на відсутність у медичній документації підопічних факту встановлення їм діагнозу черевного тифу, віднесення підопічних до гострих або хронічних бактеріоносіїв, а також лабораторного підтвердження випадку інфекційного захворювання відповідно до Критеріїв, за якими визначаються випадки інфекційних та паразитарних захворювань, які підлягають реєстрації, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 28.12.2015 № 905.

Важливо зазначити, що відповідно до положень Порядку, а також зважаючи на вимоги Порядку проведення епідеміологічного нагляду стан здоров'я підопічних (наявність інфекційних хвороб) не є підставою для нездійснення евакуації осіб з території активних бойових дій.

Окремо слід зауважити, що закладом не отримано ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики. Вказане не забезпечує реалізацію права на отримання необхідної належної медичної допомоги підопічними в умовах постійного утримання в інтернаті та може становити загрозу їхньому життю та здоров'ю.

Отже, заходи із надання медичної допомоги та організації лікування підопічних у супереч вимогам пункту 15 частини першої статті 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності», абзацу 4 пункту 1 розділу VIII Державного стандарту фактично здійснюються персоналом інтернату без правових підстав.

Попри наявність у підопічних стійких інтелектуальних та психічних порушень, отримання психофармакологічного лікування вказані особи тривалий час не оглядались лікарем-психіатром (відомості про огляд та призначення лікування датовані за 2021-2022 роки), що не відповідає вимогам статей 4 і 5 Закону України «Про психіатричну допомогу». Окрім того, закладом не вживаються заходи щодо реабілітації підопічних з метою майбутньої ресоціалізації, інтеграції в громаду.

У порушення вимог статті 23 Закону України «Про лікарські засоби» у закладі виявлені лікарські засоби, термін придатності яких закінчився.

На підставі викладеного вище, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, а також беручи до уваги те, що:

відповідно до пункту 5 частини другої статті 11 Закону України «Про соціальні послуги», підпункту 3 пункту 5 Положення про Міністерство соціальної політики України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 423, Міністерство соціальної політики України здійснює державний контроль за додержанням вимог Закону України «Про соціальні послуги», вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, а також контролює діяльність відповідних структурних підрозділів місцевих держадміністрацій;

відповідно до статті 22 Основ законодавства України про охорону здоров'я, підпункту 10 пункту 4, пункту 6 Положення про Міністерство охорони здоров'я України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 № 267, наказів Міністерства охорони здоров'я України від 28.09.2012 № 752 «Про порядок контролю якості медичної допомоги», від 05.02.2016 № 69 «Про організацію клініко-експертної оцінки якості надання медичної допомоги та медичного обслуговування» Міністерство охорони здоров'я України здійснює контроль і нагляд за додержанням законодавства про охорону здоров'я та проводить клініко-експертну оцінку якості надання медичної допомоги;

відповідно до підпункту 5 пункту 4 Положення про Національну соціальну сервісну службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.08.2020 № 783, пунктів 1, 2 Порядку здійснення державного контролю/моніторингу за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, соціальних послуг та за дотриманням прав дітей, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.10.2021 № 1035, Національна соціальна сервісна служба України здійснює контроль за дотриманням державних стандартів надання соціальних послуг, проводить моніторинг та оцінювання якості надання соціальних послуг, а також моніторинг дотримання надавачами соціальних послуг вимог законодавства під час надання соціальних послуг;

відповідно до пункту 10 частини першої статті 13, пункту 9 частини першої статті 16, статті 23 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», а також частини третьої статті 13 Закону України «Про соціальні послуги» до відання обласних державних адміністрацій належить вирішення питань охорони прав, свобод і законних інтересів громадян на відповідній території, реалізація державної політики та здійснення заходів для забезпечення соціального захисту осіб, а також здійснення контролю за додержанням вимог законодавства;

відповідно до статті 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» військові адміністрації на відповідній території здійснюють повноваження, зокрема із: управління закладами освіти, установами освіти, закладами охорони здоров'я, культури, фізичної культури і спорту, надавачами соціальних послуг, які належать територіальним громадам або передані їм, молодіжними, підлітковими закладами за місцем проживання; організації їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення; організації надання ними послуг, у тому числі соціальних;

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Міністерству соціальної політики України розглянути подання та вжити в межах компетенції заходів, спрямованих на припинення та усунення виявлених порушень, зокрема організувати та провести перевірку дотримання вимог законодавства під час надання соціальних послуг комунальним закладом «Іллінський психоневрологічний інтернат» Дніпропетровської обласної ради».

2. Міністерству охорони здоров'я України розглянути подання, організувати та провести оцінку якості надання медичної допомоги та медичного обслуговування підопічним інтернату.

3. Національній соціальній сервісній службі розглянути подання та: вжити в межах компетенції заходів, спрямованих на припинення та усунення виявлених порушень, зокрема провести моніторинг та оцінювання якості надання соціальних послуг, а також моніторинг дотримання вимог

законодавства під час надання соціальних послуг комунальним закладом «Іллінський психоневрологічний інтернат» Дніпропетровської обласної ради»; забезпечити здійснення контролю за тимчасовим переміщенням (евакуацією) осіб, які проживають/перебувають в комунальному закладі «Іллінський психоневрологічний інтернат» Дніпропетровської обласної ради».

4. Дніпропетровській обласній військовій адміністрації розглянути подання та вжити заходів:

щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності комунального закладу «Іллінський психоневрологічний інтернат» Дніпропетровської обласної ради»;

щодо тимчасового переміщення (евакуації) осіб, які проживають/перебувають в комунальному закладі «Іллінський психоневрологічний інтернат» Дніпропетровської обласної ради» відповідно до Порядку тимчасового переміщення (евакуації) дітей та осіб, які проживають або зараховані до закладів різних типів, форм власності та підпорядкування на цілодобове перебування, та їх повернення за місцем постійного проживання (перебування), а в разі виїзду за межі України – в Україну, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2023 № 546.

5. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних осіб до відповідальності.

6. Про результати розгляду подання та вжиті заходи у місячний строк повідомити Уповноваженого, додавши на підтвердження відповідну інформацію та копії документів.

Звертаю увагу, що відповідно до статті 188⁴⁰ Кодексу України про адміністративні правопорушення, невиконання законних вимог Уповноваженого тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: матеріали за результатами відвідування інтернату на 5 арк.

**Уповноважений Верховної
Ради України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Онищенко Владислав 098 431 51 00

